

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 16/08-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 7. mája 2008 predbežne prerokoval návrh Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, zastúpeného predsedom senátu JUDr. I. R., na začatie konania o súlade § 14 ods. 1 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v časti „Za bezpečnostne spoľahlivú osobu sa nepovažuje ten, kto... bol pracovne zaradený a aktívne vykonával činnosť v ustanovených štruktúrach bývalej Štátnej bezpečnosti podľa prílohy č. 1 alebo bývalej spravodajskej správy Generálneho štábu Československej ľudovej armády do 31. decembra 1989 s výnimkou osoby, ktorá vykonávala v týchto štruktúrach len obslužné alebo len zabezpečovacie činnosti“ s čl. 12 ods. 1 prvou vetou v spojení s čl. 13 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a takto

r o z h o d o l :

Návrh Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o d m i e t a ako neprípustný.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 18. marca 2008 doručený návrh Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo

„navrhovateľ“), zastúpeného predsedom senátu JUDr. I. R., na začatie konania o súlade § 14 ods. 1 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane utajovaných skutočností“) v časti „Za bezpečnostne spoľahlivú osobu sa nepovažuje ten, kto... bol pracovne zaradený a aktívne vykonával činnosť v ustanovených štruktúrach bývalej Štátnej bezpečnosti podľa prílohy č. 1 alebo bývalej spravodajskej správy Generálneho štábu Československej ľudovej armády do 31. decembra 1989 s výnimkou osoby, ktorá vykonávala v týchto štruktúrach len obslužné alebo len zabezpečovacie činnosti“ s čl. 12 ods. 1 prvou vetou v spojení s čl. 13 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Najvyšší súd podal uvedený návrh v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou [§ 18 ods. 1 písm. d) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

Z návrhu vyplýva, že navrhovateľ podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Sž 5/2007 prejednáva právnu vec žalobcu Mgr. I. Š., B. (ďalej len „žalobca“), právne zastúpeného advokátom JUDr. J. M., B., proti žalovanému Výboru Národnej rady Slovenskej republiky na preskúmanie rozhodnutí Národného bezpečnostného úradu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. p. VPR NBÚ-2067-1/2006 z 19. októbra 2006, ktorým žalovaný zamietol odvolanie žalobcu proti rozhodnutiu Národného bezpečnostného úradu (ďalej len „NBÚ“) č. p. PB-12488-15/2004-Ž-28161 z 22. februára 2005. Označeným rozhodnutím NBÚ rozhodol, že žalobcu podľa § 14 ods. 1 zákona o ochrane utajovaných skutočností nemožno považovať za bezpečnostne spoľahlivú osobu, pretože ide o osobu, ktorá bola pracovne zaradená a aktívne vykonávala činnosť v štruktúrach bývalej Štátnej bezpečnosti.

Príslušný senát najvyššieho súdu uznesením č. k. 3 Sž 5/2007-62 z 24. októbra 2007 konanie podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP prerušil s tým, že postúpi ústavnému súdu návrh na zaujatie stanoviska.

Podľa návrhu „Najvyšší súd zistil, že žalobca Mgr. I. Š. v žalobe namietal, že napadnutými rozhodnutiami, ktorých zákonnosť súd preskúmava, boli porušené jeho ľudské práva zaručené ústavou, a to čl. 1, čl. 12 ods. 1 a ods. 2, čl. 19 ods. 1 a čl. 35 ods. 3. Tvrdil, že ust. § 14 ods. 1 zák. č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností hrubým, nedemokratickým spôsobom profesionálne diskriminuje bývalých pracovníkov inštitúcií uvedených v prílohe č. 1 tohto zákona, hoci už nepracujú na úseku ozbrojených síl, Slovenskej informačnej služby, alebo orgánov policajného zboru. Tento zákon retroaktívne po 18 rokoch po zmene spoločenského systému začal diskriminovať určitú kategóriu ľudí bez rozdielu a skúmania, či ten koho sa to týka porušil vtedajšie zákony alebo nie. Tento zákon postihuje ľudí formou kolektívnej viny. Žalobca uviedol, že úrad ho diskriminuje takmer po 20 rokoch v ďalšom profesionálnom raste pre príslušnosť k ŠTB pred rokom 1989, z ktorej odišiel ešte pred rokom 1989 na vlastnú žiadosť, pričom úrad objektívne nezhodnotil následné obdobie jeho činnosti po roku 1989, kedy počas práce v Slovenskej informačnej službe nasadzoval život, ktoré skutočnosti neboli predmetom skúmania jeho bezpečnostnej spoľahlivosti.

Žalobca v čl. V. žaloby uviedol, že ako môže byť zaručená rovnosť práv občanov Slovenskej republiky v otázkach tzv. bezpečnostných previerok v zmysle čl. 12 ods. 1 Ústavy SR, keď dňa 2. 4. 1990 nariadil vtedajší minister vnútra ČSFR R. S. vyňať z evidencie Štatisticko-evidenčného odboru (SEO) a Vnútornej a organizačnej správy FMV (VOS) evidenčné karty a ďalšie materiály prezidenta republiky, poslancov Federálneho zhromaždenia, poslancov ČNR a SNR a predákov politických strán. Materiály uvedených osôb nechal uložiť do plechových obalov a zapečatiť. Taktiež dal príkazy, aby mu boli okamžite signalizované prípady, pokiaľ by sa niekto snažil tieto osoby lustrovať.

Súčasne predložil fotokópiu pokynu Federálneho ministra vnútra k zajištění ochrany údajov v evidenciách statisticko evidenčního odboru vnitřní a organizační správy federálního ministerstva vnútra zo dňa 2. 4. 1990 (čl. 36 spisu).

Žalobca v písomnom vyjadrení zo dňa 22. 10. 2007 (čl. 55) namietal, že súčasný zákon č. 215/2004 Z. z. sa v praxi neuplatňuje na princípe rovnosti. Inak by sa nestalo, že vo vysokej politike pôsobia bez previerok osoby, ktoré boli príslušníci tzv. ŠTB alebo jej agentmi a poukazoval na prílohu, v ktorej tieto osoby vymenoval (čl. 57 spisu).“.

Z návrhu ďalej vyplýva, že najvyšší súd v rámci preskúmania zákonnosti napadnutých rozhodnutí vykonal analýzu zákonného pojmu bezpečnostná spoľahlivosť osoby použitého v § 14 ods. 1 zákona o ochrane utajovaných skutočností a zistil, že zákon rozčlenil bezpečnostne nespoľahlivé osoby do 3 kategórií:

1. ten, kto uviedol nepravdivé údaje v osobnom dotazníku, v bezpečnostnom dotazníku alebo pri bezpečnostnom pohovore;
2. ten, kto bol pracovne zaradený a aktívne vykonával činnosť v ustanovených štruktúrach bývalej Štátnej bezpečnosti podľa prílohy č. 1 alebo bývalej spravodajskej správy Generálneho štábu Československej ľudovej armády do 31. decembra 1989 s výnimkou osoby, ktorá vykonávala v týchto štruktúrach len obslužné alebo len zabezpečovacie činnosti, alebo vedome spolupracoval s týmito štruktúrami;
3. alebo ten, u koho bolo zistené bezpečnostné riziko.

Podľa názoru najvyššieho súdu „*kategórie bezpečnostne nespoľahlivých osôb nie sú v zákone vymedzené rovnomerne, individuálnymi znakmi, ale kategória pod hore uvedeným bodom 2, do ktorej patrí aj žalobca, je vymedzená výlučne druhovými - normatívnymi znakmi, tzn. bezpečnostná nespoľahlivosť je dikciou zákona založená na formálnej príslušnosti navrhovaných osôb k už zaniknutej organizácii, bez možnosti zohľadnenia individuálnych prvkov bezpečnostného rizika (§ 14 ods. 2 zákona č. 215/2004 Z. z.), ktoré môžeme hodnotiť ako kauzálne a materiálne k individuálnej bezpečnostnej spoľahlivosti. Za bezpečnostnú nespoľahlivú osobu sa v zmysle dotknutej časti ust. § 14 ods. 1 ustanovenia zákona o ochrane utajovaných skutočností považuje výlučne príslušnosť k uvedeným zaniknutým organizáciám. Preto i napadnuté rozhodnutia Národného bezpečnostného úradu i Výboru národnej rady Slovenskej republiky na preskúvanie rozhodnutí Národného bezpečnostného úradu v danom prípade sú založené iba na zistení, že navrhovaná osoba bola príslušníkom ustanovenej štruktúry bývalej Štátnej bezpečnosti uvedenej v prílohe č. 1.*

Pojem bezpečnostnej nespoľahlivosti v zákone, založený výlučne na druhovej príslušnosti k už zaniknutej (neaktívnej) organizácii je v zjavnom rozpore s účelom zákona o ochrane utajovaných skutočností, pretože bezpečnostná nespoľahlivosť a bezpečnostné

riziko majú z hľadiska účelu zákona materiálny charakter a musia byť vždy individualizované u každej navrhovanej osoby konkrétnymi skutočnosťami. Dikcia zákona u tejto kategórie osôb individualizáciu neumožňuje. Ak bola navrhovaná osoba príslušníkom ustanovenej štruktúry bývalej Štátnej bezpečnosti, už sa u nej nezisťuje existencia niektorého z materiálne vymedzených bezpečnostných rizík uvedených v ust. § 14 ods. 2 zákona č. 215/2004 Z. z.

Najvyšší súd poukazuje ďalej na to, že ustanovenie o bezpečnostnej nespoľahlivosti príslušníkov ustanovených štruktúr bývalej Štátnej bezpečnosti nie je zákonom časovo obmedzené, ktorá skutočnosť sa javí ako rozpor zo zásadou proporcionality. Žalobca v čl. VII žaloby poukazoval na to, že je diskriminovaný takmer po 20 rokoch pre jeho činnosť v rokoch 1982 - 1987. Pri bezpečnostnom pohovore uviedol dôvody, pre ktoré v roku 1987 na vlastnú žiadosť zo služieb ZNB odišiel. Tieto však neboli považované za relevantné, vzhľadom na dikciu ust. § 14 ods. 1 zák. č. 215/2004 Z. z.

Najvyšší súd za konfliktnú s Ústavou SR považuje aplikačnú prax podľa dikcie zákona, ktorá bezpečnostnú nespoľahlivosť zakladá na formálnom zistení, že navrhovaná osoba bola evidovaná ako príslušník ustanovenej štruktúry bývalej ŠTB, pričom navyše táto evidencia má vzhľadom na vyňatie časti príslušníkov ŠTB z nej, selektívny charakter.“.

Na tomto základe najvyšší súd navrhuje, aby ústavný súd vo veci jeho návrhu vydal tento nález:

«Ustanovenie § 14 ods. 1 zák. č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v časti tohto ustanovenia, kde sa uvádza, že „... za bezpečnostne spoľahlivú osobu sa nepovažuje ten, kto bol pracovne zaradený a aktívne vykonával činnosť v ustanovených štruktúrach bývalej Štátnej bezpečnosti podľa prílohy č. 1 alebo bývalej spravodajskej správy Generálneho štábu Československej ľudovej armády do 31. decembra 1989 s výnimkou osoby, ktorá vykonávala v týchto štruktúrach len obslužné alebo len zabezpečovacie činnosti“ nie je v súlade s čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 3, prvá veta Ústavy Slovenskej republiky.»

II.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Ústavný súd vychádzajúc zo skutočnosti, že podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy má právomoc rozhodnúť o návrhu podanom najvyšším súdom, ktorý je aktívne legitimovaný na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov [§ 18 ods. 1 písm. d) v spojení s § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde], sa pri predbežnom prerokovaní sústredil na posúdenie otázky, či je návrh najvyššieho súdu prípustný.

Podľa § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde návrh nie je prípustný, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené.

Ústavný súd z evidencie svojej doterajšej rozhodovacej činnosti zistil, že predmetom konania vedeného pod sp. zn. PL. ÚS 6/04 bol návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) na začatie konania o súlade viacerých ustanovení zákona o ochrane utajovaných skutočností s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 2, čl. 13 ods. 4 prvou vetou, čl. 19 ods. 1 a 3, čl. 35 ods. 1 a s čl. 46 ods. 1 ústavy a s čl. 6 ods. 1 prvou vetou Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Medzi ustanoveniami uvedeného zákona, ktorých nesúlad s označenými ustanoveniami ústavy a dohovoru v tomto konaní ústavný súd posudzoval, bol aj § 14 ods. 1 zákona o ochrane utajovaných skutočností v časti „... kto bol pracovne zaradený a aktívne

vykonával činnosť v ustanovených štruktúrach bývalej Štátnej bezpečnosti podľa prílohy č. 1 alebo bývalej spravodajskej správy Generálneho štábu Československej ľudovej armády do 31. decembra 1989 s výnimkou osoby, ktorá vykonávala v týchto štruktúrach len obslužné alebo len zabezpečovacie činnosti, alebo vedome spolupracoval s týmito štruktúrami.“.

Ústavný súd v označenom konaní nálezom č. k. PL. ÚS 6/04-67 z 19. októbra 2005 (ďalej len „dotknutý nález“) takto rozhodol:

„1. Ustanovenie § 30 ods. 4 až 7 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 2 ods. 2 a s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Návrh na začatie konania v časti namietajúcej nesúlad ustanovenia § 12 ods. 2 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 12 ods. 2 a s čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zamieta.

3. Návrhu na začatie konania vo zvyšnej časti nevyhovuje.“

Z výrokovej časti dotknutého nálezu sa na § 14 ods. 1 zákona o ochrane utajovaných skutočností vzťahuje bod 3 výroku, z ktorého vyplýva, že ústavný súd v konaní sp. zn. PL. ÚS 6/04 rozhodol, že napadnutá časť § 14 ods. 1 zákona o ochrane utajovaných skutočností je v súlade s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 2, čl. 13 ods. 4 prvou vetou, čl. 19 ods. 1 a 3, čl. 35 ods. 1 a s čl. 46 ods. 1 ústavy a s čl. 6 ods. 1 prvou vetou dohovoru, čomu zodpovedá aj príslušná časť odôvodnenia dotknutého nálezu.

Najvyšší súd si bol vedomý uvedenej skutočnosti, čo výslovne pripomína aj v úvodnej časti svojho návrhu, v ktorej uvádza:

«Najvyšší súd SR podáva návrh s vedomím, že Ústavný súd SR nálezom č. k. PL. ÚS 6/04-67 zo dňa 19. 10. 2005 rozhodol o návrhu generálneho prokurátora na začatie konania o súlade ust. § 14 ods. 1 zák. č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v časti počínajúcej slovami „... kto bol pracovne zaradený...“ a končiacej slovami „... s týmito štruktúrami“ s čl. 1 ods. 1, prvou

vetou, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 2, čl. 13 ods. 4 prvou vetou, čl. 19 ods. 1 a 3, čl. 35 ods. 1 a s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 6 ods. 1, prvou vetou Dohovoru o ochrane ľudských práv základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5 a 8 tak, že v tejto časti návrhu generálneho prokurátora nevyhovet.

Podaným návrhom Najvyšší súd SR žiada o preskúmanie súladu dotknutého ustanovenia zákona s čl. 12 ods. 1, prvá veta Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach a s čl. 13 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré splňajú ustanovené podmienky.

Najvyšší súd pri podávaní tohto návrhu zohľadnil skutočnosti tvrdené žalobcom Mgr. I. Š. v žalobe, že dotknuté ustanovenie zákona o ochrane utajovaných skutočností i jeho aplikácia narušuje princíp rovného zaobchádzania, princíp rovnosti v právach.»

Na základe uvedeného bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či vzhľadom na predmet konania sp. zn. PL. ÚS 6/04 a obsah dotknutého nálezu možno v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde považovať návrh najvyššieho súdu za vec, o ktorej ústavný súd už rozhodol.

Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že:

1. Časti § 14 ods. 1 zákona o ochrane utajovaných skutočností napadnuté v návrhu generálneho prokurátora, o ktorom sa rozhodlo v konaní vedenom pod sp. zn. PL. ÚS 6/04, a v návrhu najvyššieho súdu, nie sú celkom identické.

2. Návrh generálneho prokurátora smeroval k preskúmaniu napadnutej časti § 14 ods. 1 zákona o ochrane utajovaných skutočností s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 2, čl. 13 ods. 4 prvou vetou, čl. 19 ods. 1 a 3, čl. 35 ods. 1 a s čl. 46 ods. 1 ústavy a s čl. 6 ods. 1 prvou vetou dohovoru, zatiaľ čo návrh najvyššieho súdu smeruje k preskúmaniu napadnutej časti § 14 ods. 1 zákona o ochrane utajovaných skutočností s prvou vetou čl. 12 ods. 1 v spojení s čl. 13 ods. 3 ústavy.

1. Označeným návrhom generálneho prokurátora bola napadnutá nasledovná časť § 14 ods. 1 zákona o ochrane utajovaných skutočností:

„... kto bol pracovne zaradený a aktívne vykonával činnosť v ustanovených štruktúrach bývalej Štátnej bezpečnosti podľa prílohy č. 1 alebo bývalej spravodajskej správy Generálneho štábu Československej ľudovej armády do 31. decembra 1989 s výnimkou osoby, ktorá vykonávala v týchto štruktúrach len obslužné alebo len zabezpečovacie činnosti, alebo vedome spolupracoval s týmito štruktúrami.“

V tomto konaní je návrhom navrhovateľa napadnutá časť § 14 ods. 1 zákona o ochrane utajovaných skutočností:

„Za bezpečnostne spoľahlivú osobu sa nepovažuje ten, kto... bol pracovne zaradený a aktívne vykonával činnosť v ustanovených štruktúrach bývalej Štátnej bezpečnosti podľa prílohy č. 1 alebo bývalej spravodajskej správy Generálneho štábu Československej ľudovej armády do 31. decembra 1989 s výnimkou osoby, ktorá vykonávala v týchto štruktúrach len obslužné alebo len zabezpečovacie činnosti.“

Obsah § 14 ods. 1 zákona o utajovaných skutočnostiach tvorí právna norma, ktorej účelom je ustanoviť, koho nemožno považovať za bezpečnostne spoľahlivú osobu. Táto právna norma sa skladá z predvetia *„Za bezpečnostne spoľahlivú osobu sa nepovažuje ten, kto...“* a zostávajúcej časti textu, ktorý je formulovaný v alternatívach, t. j. tak, že ustanovuje viacero podmienok, po naplnení ktorých platí citované predvetie. Konkrétne potom z rozoberanej právnej normy vyplýva, že za bezpečnostne spoľahlivú osobu sa nepovažuje

a) ten, kto uviedol nepravdivé údaje v osobnom dotazníku, v bezpečnostnom dotazníku alebo pri bezpečnostnom pohovore,

b) ten, kto bol pracovne zaradený a aktívne vykonával činnosť v ustanovených štruktúrach bývalej Štátnej bezpečnosti podľa prílohy č. 1 alebo bývalej spravodajskej správy Generálneho štábu Československej ľudovej armády do 31. decembra 1989 s výnimkou osoby, ktorá vykonávala v týchto štruktúrach len obslužné alebo len zabezpečovacie činnosti,

c) ten, kto vedome spolupracoval s týmito štruktúrami, alebo

d) ten, u koho bolo zistené bezpečnostné riziko.

Z porovnania citovaných častí § 14 ods. 1 zákona o ochrane utajovaných skutočností napadnutých návrhom najvyššieho súdu a návrhom generálneho prokurátora vyplýva, že návrhom generálneho prokurátora, o ktorom ústavný súd rozhodol v konaní vedenom ústavným súdom pod sp. zn. PL. ÚS 6/04 formálne síce nebolo napadnuté predvetie označeného ustanovenia „*Za bezpečnostne spoľahlivú osobu sa nepovažuje ten, kto...*“, ale vzhľadom na jeho organické spojenie so zostávajúcou časťou textu možno formulovať záver, že ústavný súd v konaní sp. zn. PL. ÚS 6/04 nemohol posudzovať nesúlad napadnutej časti § 14 ods. 1 zákona o utajovaných skutočnostiach s označenými ustanoveniami ústavy izolovane, ale len v organickom spojení s citovaným predvetím. Tento záver odôvodnenie nálezu č. k. PL. ÚS 6/04-67 z 19. októbra 2005 v plnom rozsahu potvrdzuje. Zároveň z obsahu návrhu generálneho prokurátora a dotknutého nálezu vyplýva, že v konaní sp. zn. PL. ÚS 6/04 posudzoval ústavný súd § 14 ods. 1 zákona o ochrane utajovaných skutočností v širšom rozsahu, pretože sa zaoberal aj tou časťou zostávajúceho textu, ktorá je označená vyššie ako bod c) [„ten, kto vedome spolupracoval s týmito štruktúrami“].

2. Z návrhu generálneho prokurátora vyplýva, že sa ním (formálne) nedožadoval vyslovenia rozporu namietanej časti § 14 ods. 1 zákona o ochrane utajovaných skutočností s čl. 12 ods. 1 prvej vety a čl. 13 ods. 3 ústavy.

Podľa čl. 12 ods. 1 prvej vety ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach.

Podľa čl. 13 ods. 3 ústavy zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu ústava predstavuje právny celok, ktorý treba aplikovať vo vzájomnej súvislosti všetkých ústavných noriem. Len výnimočne a ojedinele môže nastať stav, keď sa spoločensky upravený vzťah upravuje jedinou normou ústavy (II. ÚS 128/95). Každé ustanovenie ústavy treba interpretovať a uplatňovať v nadväznosti na iné normy ústavy, pokiaľ existuje medzi nimi príčinná súvislosť (II. ÚS 48/97), a preto ústavný súd opakovane vyslovil názor, že ustanovenia ústavy sa

vysvetľujú a uplatňujú vo vzájomnej súvislosti všetkých relevantných noriem (II. ÚS 31/97, PL. ÚS 13/97, PL. ÚS 15/98, II. ÚS 10/99, I. ÚS 53/01, PL. ÚS 12/01, m. m. PL. ÚS 9/04 atď.).

Prostredníctvom čl. 12 ods. 1 prvej vety ústavy ústavodarca vo všeobecnej rovine vyjadril ústavný princíp rovnosti, ktorý nepochybne tvorí aj integrálnu súčasť generálneho princípu demokratického a právneho štátu vyjadreného v čl. 1 ods. 1 prvej vete ústavy. Obdobný účel plní aj čl. 12 ods. 2 ústavy, podľa ktorého základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať. Ústavný princíp rovnosti je vyjadrený aj v čl. 13 ods. 3 ústavy, ktorého účelom je garantovať rovnosť pri obmedzovaní všetkých základných práv a slobôd. Okrem tohto tvoria súčasť ústavy aj špeciálne ustanovenia o rovnosti, napr. rovnosť vlastníckeho práva všetkých vlastníkov (čl. 20 ods. 1 druhá veta ústavy), rovnosť volebného práva (čl. 30 ods. 3 ústavy), rovnosť prístupu občanov k voleným a iným verejným funkciám (čl. 30 ods. 4 ústavy) atď.

Všetky ustanovenia ústavy o rovnosti treba vnímať, interpretovať a uplatňovať v organickej väzbe, čo zvlášť platí o tých ustanoveniach ústavy, ktoré sú formulované vo všeobecnej podobe (čl. 12 ods. 1 prvá veta, čl. 12 ods. 2 a čl. 13 ods. 3 ústavy), keďže predstavujú základné východisko uplatnenia princípu rovnosti v konkrétnom prípade, resp. v konkrétnej situácii.

Ustanovenie čl. 12 ods. 1 prvej vety ústavy predstavuje vyjadrenie ústavného princípu rovnosti v najvšeobecnejšej podobe. Vo vzťahu k tomuto ustanoveniu ústavy ústavný súd už v konaní sp. zn. PL. ÚS 33/95 uviedol: „Prvou vetou čl. 12 ods. 1 Ústava SR priznáva rovnaké práva všetkým ľudským bytostiam.“. Inými slovami, označené ustanovenie ústavy vo všeobecnej podobe garantuje rovnosť v jej prirodzenoprávnom poňatí, t. j. ľudia sa rodia rovní a sú rovní v zmysle svojej fyzickej existencie. Takto všeobecne ponímaná rovnosť si ale vyžaduje konkretizáciu pre jednotlivé skupiny subjektov

práva, konkrétne právne prípady a právne situácie. V zásade môžeme hovoriť o troch úrovniach konkretizácie:

a) všeobecnej konkretizácii z hľadiska rovnosti všetkých subjektov práva pred zákonom bez ohľadu na ich postavenie (charakteristiku) [čl. 12 ods. 1 prvá veta v spojení s čl. 12 ods. 2 ústavy],

b) všeobecnej konkretizácii z hľadiska rovnosti subjektov práva pri obmedzovaní (všetkých) základných práv a slobôd [čl. 12 ods. 1 prvá veta a čl. 12 ods. 2 v spojení s čl. 12 ods. 2 ústavy],

c) špeciálnej konkretizácii z hľadiska rovnosti dotknutých skupín subjektov práva v špeciálnych prípadoch a situáciách vo vzťahu ku konkrétnym základným právam alebo slobodám [čl. 12 ods. 1 prvá veta, čl. 12 ods. 2 a čl. 13 ods. 3 v spojení s špeciálnymi ustanoveniami ústavy o rovnosti].

V danom prípade postačuje na posúdenie návrhu navrhovateľa z hľadiska jeho prípustnosti [§ 24 písm. a) zákona o ústavnom súde] poukázať v naznačených súvislostiach na vzťahy medzi čl. 12 ods. 1 prvou vetou, čl. 12 ods. 2 a čl. 13 ods. 1 ústavy.

Na spoločný základ a účel čl. 12 ods. 1 prvej vety a čl. 12 ods. 2 ústavy poukázal ústavný súd už napr. v konaní sp. zn. I. ÚS 59/97, keď vyslovil, že zásady uvedené v čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy v súhrne vyjadrujú podstatu základných práv ako prirodzených práv človeka a majú univerzálny charakter. Sú to ústavné direktívy adresované predovšetkým orgánom pôsobiacim v normotvornej činnosti všetkých stupňov. Vzhľadom na tieto znaky nemôžu byť zásadne priamo aplikované v individuálnych záležitostiach (m. m. tiež napr. I. ÚS 8/97 atď.).

Ustanovenie čl. 12 ods. 2 ústavy je všeobecným pravidlom o rovnosti, ktoré predstavuje všeobecnú konkretizáciu prvej vety čl. 12 ods. 1 ústavy, pretože prostredníctvom neho sa prirodzenoprávne poňatie rovnosti posúva do roviny právnej. Toto ustanovenie ústavy slúži na generálnu ochranu pred diskrimináciou a vo svojej podstate vyjadruje rovnosť všetkých ľudí pred zákonom, pričom v tomto zmysle je adresované všetkým orgánom verejnej moci, ktoré musia vo vzťahu ku všetkým jednotlivcom

(subjektom práva), k ich právam a slobodám z hľadiska ich uskutočňovania a uplatňovania pristupovať rovnako, bez ohľadu na okolnosti predpokladané samotnou ústavou (pohlavie, rasu, farbu pleti...) [porovnaj Čič, M. a kol.: Komentár k Ústave Slovenskej republiky. Matica Slovenská 1997, s. 73 - 74; tiež Palúš, I. - Somorová, L.: Štátne právo Slovenskej republiky. Košice UPJŠ 2002, s. 107 - 108]. Z uvedeného tiež vyplýva, že v konkrétnom prípade nemožno interpretovať a uplatniť čl. 12 ods. 1 prvú vetu ústavy izolovane, t. j. minimálne bez spojenia s čl. 12 ods. 2 ústavy, ktoré je jeho všeobecným pozitívno-právnym vyjadrením formulujúcim vo vzťahu ku všetkým orgánom verejnej moci konkrétny právne relevantný zákaz (zákaz diskriminácie - čl. 12 ods. 2 druhá veta ústavy).

Obdobné závery možno vyvodiť aj zo vzťahu (spojenia) medzi čl. 12 ods. 1 prvou vetou a čl. 12 ods. 2 ústavy na jednej strane a čl. 13 ods. 3 ústavy, ktoré vo všeobecnej rovine vyjadruje požiadavku (princíp) rovnosti ako jednu z kľúčových materiálnych podmienok obmedzenia všetkých základných práv a slobôd. Inými slovami, pri skúmaní otázky, či v konkrétnom prípade (situácii) súvisiacim s uplatňovaním základných práv alebo slobôd došlo, alebo nedošlo k porušeniu ústavného princípu rovnosti pred zákonom, treba najprv preskúmať to, či pri obmedzovaní niektorého základného práva alebo slobody bol, alebo nebol rešpektovaný príkaz vyjadrený v čl. 13 ods. 3 ústavy, podľa ktorého zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky, t. j. z hľadiska skúmania porušenia princípu rovnosti pri obmedzovaní niektorého základného práva alebo slobody je nemysliteľná interpretácia a aplikácia ustanovení čl. 12 ods. 1 prvej vety a čl. 12 ods. 2 ústavy bez spojenia s čl. 13 ods. 3 ústavy.

Opierajúc sa o uvedené závery ústavný súd zdôraznil, že v konaní o návrhu generálneho prokurátora vedenom pod sp. zn. PL. ÚS 6/04 posudzoval súlad § 14 ods. 1 zákona o ochrane utajovaných skutočností s čl. 12 ods. 2 ústavy, pričom toto posudzovanie implicitne nepochybne zahŕňalo z hľadiska organickej väzby medzi čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy aj posúdenie jeho súladu s čl. 12 ods. 1 prvou vetou ústavy a v konkrétnych okolnostiach prípadu aj posúdenie jeho súladu s čl. 13 ods. 3 ústavy z hľadiska jeho rešpektovania vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva dotknutých fyzických osôb podľa čl. 35

ods. 1 ústavy. Tento záver potvrdzuje aj príslušná časť odôvodnenia dotknutého nálezu, v ktorej sa okrem iného uvádza:

«Rovnosť je v texte ústavy vyjadrená (či už priamo alebo nepriamo) napr. v čl. 12 ods. 1 a 2 a v čl. 13 ods. 2 (z nasledujúcej citácie vyplýva, že správne malo byť „čl. 13 ods. 3“, pozn.), podľa ktorého: „Zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky.“

Premietnuté na označené a uvedené osoby to znamená, že zákonné obmedzenia základného práva podľa čl. 35 ods. 1 ústavy, ktoré sú obsiahnuté v § 14 ods. 1 a v § 14 ods. 2 písm. c) bode 12 zákona, musia platiť pre tieto osoby rovnako. To znamená bez ohľadu na to, či ich bezpečnostná spoľahlivosť už bola úspešne posúdená pred 1. májom 2004 (účinnosť zákona) alebo bude posudzovaná až po ňom. Všetky totiž spĺňajú svojou charakteristikou ustanovené podmienky a spomenutá rôznosť v čase nie je v týchto súvislostiach z hľadiska princípu rovnosti relevantná.

Rôznosť v čase je relevantná z hľadiska princípu právnej istoty a zákazu retroaktivity (ako jeho súčasť), pričom z tejto rôznosti vyplývajú dve rozdielne skupiny osôb. Prvá nadobudla právo za účinnosti predošlej právnej úpravy a očakáva, že v budúcnosti toto bude rešpektované, zatiaľ čo druhá bude posudzovaná podľa súčasnej právnej úpravy. Tento rozdiel medzi skupinami osôb znamená, že zákaz retroaktivity sa vzťahuje len na prvú skupinu.

Ústavné princípy rovnosti a právnej istoty (teraz reprezentovaný zákazom nepravnej retroaktivity) sú v tomto prípade v takom napätí, že nemôžu spolu koexistovať, a preto treba vyriešiť, ktorému z nich dať prednosť.

V prospech rovnosti hovorí nielen to, že na rozdiel od právnej istoty je explicitne vyjadrená v texte ústavy, ale najmä to, že bez jej preferencie by nebolo možné dôsledne realizovať účel zákona...»

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že návrh navrhovateľa sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol nálezom č. k. PL. ÚS 6/04-67 z 19. októbra 2005, a preto ho ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu neprípustnosti [§ 24 písm. a) zákona o ústavnom súde].

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. mája 2008